

Sollentuna kommun
utbildningsnamnden@sollentuna.se

2020-03-16
1 (19)
Dnr-SI 2019:6413

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Sofielundsskolan i Sollentuna kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Sofielundsskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Sofielundsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärare utvecklar och implementerar varierade metoder för att regelbundet och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 1 september 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2019:6413) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling.

Den sammanfattande motiveringen är att rektorn skapar en god grund för utvecklingen av skolan genom att följa upp och analysera resultat avseende kunskaper och värden. Utifrån analyser fattar rektorn beslut om utvecklingsåtgärder och resursfördelning för att möta de behov som finns på skolan. Granskningen visar vidare att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet utifrån ett fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Även om rektorn beaktar jämställdhetsperspektivet i sin pedagogiska ledning kan skolans jämställdhetsarbete

utvecklas ytterligare till att bli än mer systematiskt. Rektorn har skapat en skolorganisation som ger förutsättningar för lärare och annan personal på skolan att samverka, så att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Skolans kvalitetsarbete bidrar till utvecklingen av skolans verksamhet

Granskningen visar att rektorn har god kännedom om nulägesbilden på skolan genom att regelbundet följa upp kunskapsresultat och värdegrundsfrågor på ett strukturerat sätt, som utgår från huvudmannens modell för det systematiska kvalitetsarbetet. De underlag för utvärdering och analys som används är pedagogernas reflektioner genom resultatdialoger, screening av elevers kunskaper, klasskonferenser, enkäter, betyg och skriftliga omdömen samt resultat från nationella prov. Utifrån analyser av underlagen fattar rektorn beslut om utvecklingsåtgärder och resursfördelning för att möta de behov som finns på skolan. Rektorn berättar att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet styrs från kommunen genom tydliga rutiner och kvalitetsindikatorer som ska följas upp, och att detta ger ett gott stöd kring hur skolan ska arbeta för att följa upp sina resultat. Utifrån kvalitetsindikatorer i det systematiska kvalitetsarbetet, sätter skolans arbetslag och ämneslag mål för sin undervisning, som används av skolledningen för uppföljning av undervisningen.

Skolans kvalitetsarbete har en bred förankring i organisationen, och rektorn har resultatdialoger både med skolchefen och med andra skolor i kommunen, en gång per år. Skolledningen och representanter för elevhälsan har också resultatdialoger med lärarna på skolan vid ett tillfälle per termin. Då diskuteras elevernas kunskapsutveckling och vilka betyg de förväntas få. En del lärare gör skriftliga individuella analyser och sedan görs också analyser i skolans ämnes- och arbetslag, där lärare tillsammans diskuterar och följer upp elevernas resultat. Lärarna uppmärksammar eventuella skillnader i resultaten och får idéer hur andra löser utmaningar i undervisningen. Lärarna uppger att de diskuterar måluppfyllelse vilket sedan underlättar när de ska planera sin undervisning och hur det ska omsättas i praktiken. De tittar på pojkars och flickors resultat men också andra faktorer såsom socioekonomisk bakgrund, däribland hur det går för elever som inte har svenska som modersmål. I Skolinspektionens intervjuer med lärare framkommer att de analyserar sin undervisning och sedan delar sina tankar med kollegor. Lärarna uppger bland annat att de tittar på vilket språkutvecklande arbete som kan göras i undervisningen. Rektorerna tar del av hur lärarna planerar sin undervisning och följer upp det genom lektionsbesök och i medarbetarsamtal.

Det framkommer vidare i granskningen att de utvecklingsåtgärder som skolan arbetar med har en tydlig koppling till de identifierade behoven. Under innevarande läsår har

skolledningen valt att särskilt lyfta resultaten och undervisningen i matematik, svenska och svenska som andraspråk. Lärarna får ett tydligt definierat uppdrag som de ska genomföra och som de diskuterar sinsemellan. En biträdande rektor beskriver exempelvis hur man utifrån stora skillnader i betygen för pojkar och flickor i matematik lade in mer tävlingsmoment i undervisningen, vilket stimulerade pojkarna mer än tidigare. Den genomsnittliga betygspoängen för årskurs 9 i ämnet matematik har enligt Skolverkets nationella statistik ökat från 12,7 läsåret 2017/2018 till 13,8 läsåret 2018/2019. Man har också sett att undervisningen gynnats av att ha kortare delmål. De viktigaste utvecklingsåtgärderna nu, säger rektorn, är tillgängligheten i lärandemiljön för eleverna och den utbildningssatsning, "Specialpedagogik för lärande", som skolan valt att arbeta med. Av dokumenterade analyser av resultaten för respektive årskurs framgår vilka pedagogiska metoder och bedömningsuppgifter som gett bäst resultat för elever och vilka som inte gett önskad effekt, och vad skolan behöver arbeta vidare med för att ge eleverna största möjlighet att lyckas.

Det framgår också att rektorn fördelar resurser på skolan utifrån aktuella behov. Enligt rektorn ger den systematik som finns i skolans kvalitetsarbete en bra överblick över och ett bra underlag för hur resurser behöver fördelas, och vilken kompetensutveckling som behövs. Lärarna berättar att de inom arbetslaget kan fördela om resurser men att de vid behov också kan få mer resurser tilldelade. Det har exempelvis skett både i årskurs 3 och 4 denna termin och genom personalförstärkning i matsalen. Rektor berättar också att skolan tidigt försöker kompensera för de elever som behöver mer stöd och att det därför har tillsatts fler personal i förskoleklasserna för att tidigt hjälpa elever i behov av stöd. En speciallärare är särskilt inriktad på kartläggning av de yngre eleverna. Rektor har också sett vikten av att få personalkontinuitet vid elevernas övergångar mellan olika stadier.

Skolans jämställdhetsarbete är inte tillräckligt strategiskt

Granskningen visar att rektorn i sin pedagogiska ledning beaktar jämställdhetsperspektivet men att det fortfarande finns behov av att tydligare styra och leda skolans jämställdhetsarbete. I Skolinspektionens intervju med rektorn framkommer att skolans resultat delas upp och presenteras utifrån kön och diskuteras med lärarna för att upptäcka och förstå eventuella mönster. Det finns också exempel på insatser som har gjorts i undervisningen i vissa ämnen för att utjämna skillnader i resultat mellan könen. Skolledningen har tillsammans med studie- och yrkesvägledaren påbörjat ett arbete med jämställdhetsfrågor. Skolan har en utbildad genuspedagog som är delaktig i skolans jämställdhetsarbete, dock utan att ha det som ett kontinuerligt riktat uppdrag. Förra terminen gav exempelvis skolledningen

genuspedagogen i uppdrag att fortbilda skolans personal i genusfrågor i form av diskussioner på arbetsplatsträffar.

Lärarna berättar i intervju att skolan bedriver ett aktivt likabehandlingsarbete med fokus på individ och identitet. Lärarna ger exempel på enstaka inslag i undervisningen där frågor om jämställdhet i yrkeslivet tas upp med elever men även att skolledningen har betonat att personal i det vardagliga språket ska undvika könsstereotypa uttryck. I intervju med representanter från elevhälsan framkommer att pojkarna är mer representerade än flickorna i de pedagogiska kartläggningar som görs, eftersom skolan har prioriterat de elever som är mer utåtagerande. Enligt elevhälsan borde flickor kartläggas i större utsträckning än det görs idag. I Skolinspektionens intervjuer med elever framkommer samtidigt att de upplever sig behandlade likvärdigt, men att de inte pratar särskilt mycket om jämställdhet i skolan. Skolinspektionens elevenkät hösten 2018 visar dock att 79 procent av eleverna i årskurs 9 instämmer helt och hållet eller ganska bra med påståendet att de i skolan pratar om jämställdhet mellan könen. I detta sammanhang vill Skolinspektionen understryka vikten av att rektorn i än högre grad inkluderar jämställdhetsperspektivet i sin pedagogiska ledning. Rektorn behöver i sitt arbete även fortsättningsvis använda sin kännedom om skillnader i elevers kunskapsresultat utifrån kön, för att vidta relevanta åtgärder som syftar till att utjämna könsskillnader.

Rektorn leder och organiserar skolan utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag

Granskningen visar att rektorn ger lärare och övrig personal goda organisatoriska förutsättningar för samverkan och kollegialt lärande. I syfte att följa upp undervisningen och värdegrundsarbetet gör skolledningen både planerade och spontana verksamhetsbesök. I intervju med rektorn framkommer även att lärare ibland på eget initiativ kan be skolledningen att göra klassrumsobservationer för att titta på vissa moment i undervisningen, exempelvis hur läraren fördelar ordet mellan eleverna. Vidare framkommer att det på skolan finns olika mötesforum för uppföljning, analys, samverkan och kollegialt lärande, exempelvis ämneskonferenser, klasskonferenser, EHT-dagar och resultatdialoger. Rektorn och de två biträdande rektorerna har arbetat på skolan under flera år och organisationen präglas därför av

en hög kontinuitet. I Skolinspektionens lärarenkät hösten 2018¹ ges höga värden för frågorna om den pedagogiska ledningen.

Vidare visar granskningen att rektorn ser till att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. Lärare använder en modell för att diskutera och ge återkoppling på varandras lektionsplaneringar. I det arbetet ingår också hur man planerar både för starka och svaga elevers behov, säger rektorn. Alla lärare på skolan är nu med i en utbildningssatsning "Specialpedagogik för lärande", och i den har skolledningen beslutat att lärarna ska besöka varandras lektioner över alla stadier och observera en kollega. Lärarna har även gjort observationer på andra platser än i klassrummen, exempelvis i korridorer, på skolgården och i skolans café, för att se vad som händer där och vilket klimat som präglar skolan. I intervju med representanter för elevhälsan framkommer att skolan har arbetat med tillgänglig lärmiljö på olika sätt under flera år. Representanterna för elevhälsan berättar att de ofta fungerar som ett bollplank till lärarna, om hur man ska kartlägga elever och skapa en pedagogisk utredning. Prestation och mående hänger ofta ihop och därför är det viktigt att elevhälsan är med i detta arbete. Elevhälsan är därför med och pratar om den psykosociala miljön i klassen eftersom det ibland finns konstellationer av elever som inte fungerar bra tillsammans.

Skolans gemensamma arbets- och förhållningssätt är tydliga och tillämpas av lärarna, och genom skolans olika mötesforum kommunicerar rektorn ut den information och de rutiner som ska nå personalen. Lärarna berättar att det finns en gemensam struktur och ett gemensamt förhållningssätt för undervisningen och att det finns kollegor att diskutera med, som också kan ge kollegial återkoppling, när man vill lyfta sin undervisning till en högre nivå. Lärarna planerar ofta sin undervisning tillsammans och träffas veckovis för kompetensutveckling i olika konstellationer, beroende på behov. Rektorerna har arbetat med direktiv om hur lärarna ska starta och avsluta lektioner och har följt upp det genom lektionsbesök. Lärarna upplever att detta har lett till en positiv utveckling av undervisningen. Skolan har förhållandevis hög andel lärare med lärarlegitimation.² Nyutbildade lärare som börjar på skolan, får en mentor under det första året och har uppföljningssamtal med biträdande rektor. Mentorerna har nedsatt

¹ Skolinspektionens enkät för pedagogisk personal på Sofielundsskolan, hösten 2018

² Skolverkets nationella statistik för läsåret 2018/2019

undervisningstid för sitt uppdrag att kunna vara med på vissa lektioner med den nye läraren, och kunna hjälpa till med lektionsplaneringen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen är att eleverna på Sofielundsskolan får en undervisning som är målfokuserad och som präglas av variation och aktivt lärarstöd. Eleverna möts av höga förväntningar, stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar. Dock ges eleverna inte alltid möjlighet och utrymme att medverka i planeringen och utvärderingen av sin undervisning, för att kunna påverka det kommande arbetet på skolan, särskilt inom högstadiet.

Undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd

Granskningen visar att eleverna möter en undervisning som är målfokuserad, strukturerad, intresseväckande och som präglas av variation och aktivt lärarstöd. Det är tydligt för eleverna vad som är syftet med olika arbetsmoment. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att det oftast finns en balans mellan gemensamma genomgångar, dialoger, grupparbeten och enskilt arbete. Undervisningen varvas med teoretiska och mer praktiska inslag. I Skolinspektionens intervju med lärare framkommer att det finns ett tydligt ledarskap i undervisningen och skolövergripande rutiner för hur lärare exempelvis möter eleverna i början på en lektion och hur de avslutar en lektion. En lärare berättar att lektioner, enligt metoden "Skriva sig till lärande", alltid börjar med en tydlig start där förförståelsen byggs upp. Sedan handlar det om att lära eleverna olika typer av texter och ge stöd för skrivandet så att de klarar av sina uppgifter. I skolans digitala lärplattform kan elever se vilka instruktioner som gäller för olika uppgifter och där kan eleverna också bli delaktiga i varandras uppgifter. Det märks att eleverna vet vad som ska göras och att eleverna känner igen strukturen, vilket underlättar arbetet i klassrummen, säger lärare. I

intervju med elever framkommer att det brukar stå på tavlan vad de ska göra och vilka läromedel de ska använda. Elever uppger att de får hjälp och bra tips av lärarna. Men enligt några elever är det inte alla lärare som skriver på tavlan vad eleverna ska göra och i några ämnen är det otydligt vad som ska ske på lektionen och vad syftet är.

Undervisningen är anpassad till olika elevers behov samt stimulerar och utmanar eleverna utifrån deras behov

Granskningen visar att lärarna möter eleverna med anpassningar, höga förväntningar, stimulans och utmaningar, samt att de arbetar för att ge eleverna ett gott självförtroende och en positiv återkoppling. I Skolinspektionens intervju med rektorn framkommer att lärarna arbetar för att stimulera alla elever, både de som vill komma längre och de som har det lite svårare. Det görs genom att lärarna samarbetar så mycket som möjligt både mellan årskurserna och mellan olika ämnen, och att lärarna ges möjlighet att kollegialt diskutera hur de på bästa sätt kan optimera lektionerna.

Lärarna berättar att de planerar och genomför en undervisning som når alla elever. Ett exempel är att skapa anpassade uppgifter till olika elevers behov i skolans digitala lärplattform. Elever berättar att lärarna ofta inte ger svaret till en uppgift utan att de i stället visar eleverna hur man ska tänka. I klasserna arbetar ofta två lärare tillsammans, vilket gör att de kan dela upp klassen och anpassa genomgångar till elevers olika behov. Lärare i årskurs 1-6 berättar att de ofta arbetar stationsvis med eleverna, vilket bland annat innebär att det frigörs tid till lärarna för att kunna arbeta mer individuellt med vissa elever. Eleverna uttrycker att det oftast är roligt med stationsmodellen och den innebär att det också blir korta pauser när eleverna ska byta station. Om stationsmodellen inte fungerar bra för någon elev, har eleven kunnat göra sina uppgifter på en fast plats i klassrummet.

Lärare i årskurs 7-9 berättar att de arbetar med genomtänkta, korta och interaktiva genomgångar. Både muntligt och visuellt, ofta med bildstöd. Lärarna berättar att de även arbetar med mindre elevgrupper och då ofta med fokus på de elever som behöver mer stöttning, men också på de elever som behöver mer utmaningar. De har till exempel identifierat en grupp elever som behöver mer utmaningar i matematik, och därför skapat olika grupper där man arbetar med olika läromedel och som kan redovisa sina kunskaper på olika sätt. Det finns en frihet så att eleverna kan välja vilket projekt de vill arbeta med och utifrån val av projekt blir också undervisningen mer utmanande. Lärare uttrycker att det finns ett helhetstänk där alla ska få ta del av undervisningen på sina villkor. Det kan vara i form av mindre elevgrupperingar, men inte fasta nivågrupperingar, och att elever tränar på olika saker. Till exempel mer basuppgifter i ett klassrum och mer avancerade uppgifter i ett annat klassrum.

Tvåläraarsystem i vissa ämnen uppges ge lärare goda möjligheter att hjälpa de elever som behöver hjälp och de som behöver större utmaningar.

Lärarna säger att de har lärt sig att planera för alla elever och att ge återkoppling på kollegors lektioner, och att det syns både i undervisningen och i hur man arbetar med att gruppera eleverna i olika ämnen. I intervju med elever framkommer att det ofta står på tavlan vilka uppgifter man kan göra när man är klar, och om man tycker något är lätt kan man få arbeta längre fram i till exempel matematikboken. Det är roligt och stimulerande att gå i skolan och vi får utmaningar i undervisningen, säger flera elever i Skolinspektionens intervjuer. Eleverna kan också ge olika exempel på hur lärarna kan vara tydliga mot eleverna.

Lärarna berättar att det finns en studieverkstad på skolan för de elever som är i behov av det, och att speciallärare och specialpedagog är väldigt närvarande i undervisningen. Om det finns behov hos någon elev, så lyfts det alltid i kollegiet där både mentor och speciallärare är med. Anpassningar görs, ofta på förslag från eleverna själva, och eleverna tycker inte det är pinsamt att be om olika typer av hjälpmedel. I intervju med representanter för elevhälsan framkommer att det bedrivs ett nära samarbete mellan speciallärarna och de övriga lärarna på skolan, och att det görs en gemensam planering för hur de ska arbeta med de elever som behöver mer stöttning.

Eleverna på högstadiet kan göras mer delaktiga i planering och utvärdering av sin undervisning

Granskningen visar att elevernas delaktighet genom medverkan i planering och genom utvärdering av undervisningen inte är tillräckligt utvecklad, särskilt inom högstadiet. Rektorn berättar i intervju att lärarna uppmanas att utvärdera varje lektion, men att det är ett moment som inte alltid hinns med. Enligt rektorn utvärderar lärarna oftast undervisningen när eleverna har arbetat klart med ett större arbetsområde. Eleverna själva uppfattar inte direkt att de har någon delaktighet i undervisningen, säger rektorn men tillägger att eleverna får vara delaktiga i val av arbetssätt, innehåll, redovisningssätt och examinationsform. I utvärderingarna kan eleverna ge förslag på hur lärarna ska förbättra eller förändra undervisningen. Elevers delaktighet i utvärdering och planering av undervisningen är något som också diskuteras vid rektorns medarbetarsamtal med lärarna.

Lärare säger att de diskuterar med eleverna om hur de lättast tar till sig ny information och hur de lär sig bäst. De pratar exempelvis om olika inlärningsstrategier och var i klassrummet som eleverna tycker om att sitta. Lärare i årskurs 1-6 säger att eleverna får utvärdera sina lektioner och att lärare får en god återkoppling och förslag till

förändringar. Lärarna har haft kompetensutveckling under våren 2019 kring olika utvärderingsmetoder, som sedan används i undervisningen och diskuterats i möten i form av kollegialt lärande. Samtidigt säger lärare i årskurs 7-9 att det inte är uttalat på vilket sätt som utvärderingar av lektioner och undervisning ska göras. En lärare uppger även att det kan vara svårt med elevernas delaktighet i vissa frågor, exempelvis om elever kommer med flera förslag som inte är samstämmiga. Elever i årskurs 7-9 uppger att det finns enstaka ämnen där de får utvärdera lektionerna men att elever generellt upplever att lärare, i de fall elever tagit upp frågor kring undervisningen, inte har beaktat deras synpunkter.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärare utvecklar och implementerar varierade metoder för att regelbundet och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn behöver se till att alla lärare regelbundet ger eleverna möjligheter till inflytande genom att involvera eleverna i planering och utvärdering av undervisningen. Även om det i granskningen ges exempel på hur eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande, varierar det i vilken omfattning och med vilken regelbundenhet lärarna gör detta. För att elevers delaktighet och inflytande ska bli en realitet i skolan, bör alla lärare involvera elever på ett mer regelbundet och strukturerat sätt i utvärderingen av undervisningens innehåll och arbetssätt.

Av skollagen framgår att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem³. Skolinspektionens erfarenheter är också att de lärare som involverar eleverna tidigt i sin planering och låter eleverna utvärdera hur arbetet fortlöper, lyckas bättre med att få eleverna att uppleva att de har

³ Skollagen (2010:800) 4 kap. 9 §

inflytande⁴. Enligt Skolinspektionen behöver Sofielundsskolan utveckla en gemensam syn på hur eleverna regelbundet ska involveras i planeringen och utvärderingen av undervisningens innehåll och genomförande. En viktig aspekt av elevernas delaktighet handlar om regelbunden utvärdering av undervisningen. Genom att med olika metoder, som är anpassade till den aktuella elevgruppen, låta eleverna regelbundet uttrycka sina åsikter om undervisningens upplägg och genomförande, kan lärare få underlag till att utveckla undervisningen. Det är även av vikt att göra eleverna införstådda med och stimulera dem att ta aktiv del i planering av lektioner. Detta kan enligt Skolinspektionen bidra till att utveckla kvaliteten på undervisningen och stärka elevernas förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Den sammanfattande motiveringen är att det finns ett gemensamt arbete för att skapa trygghet på skolan, vilket bland annat innebär att åtgärder vidtas för att öka tryggheten utifrån regelbunden kartläggning av elevernas upplevelser. Det finns också ett samlat arbete på skolan för att skapa studiero och lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att upprätthålla en lugn miljö.

Skolan bedriver ett medvetet arbete med att skapa trygghet

Granskningen visar att personalen på skolan har ett gemensamt förhållningssätt och bedriver ett medvetet arbete med att skapa trygghet för eleverna. Av skolans dokumentation och i intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektorn framkommer

⁴ Skolinspektionen (2018) Tematisk kvalitetsgranskning: Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen, s. 41f

en gemensam bild av att trygghetsarbetet är organiserat och fungerar väl på skolan, med bland annat analyser av enkäter om hur elever upplever tryggheten. De riskområden som har identifierats på skolan är den stora skolgården, skolans café och korridorer samt elevernas kommunikation på sociala medier. Många lärarbyten i en årskurs har också skapat otrygghet i en specifik klass. I Skolinspektionens intervju säger rektorn att elever upplever skolan som trygg, vilket framkommer av statistiken. I Skolinspektionens elevenkät hösten 2018 svarade 80 procent av eleverna i årskurs 5 och 95 procent av eleverna i årskurs 9, att de känner sig trygga i skolan. Kommunen och skolan använder sedan flera år en gemensam systematisk metod⁵ för att förebygga och hantera frågor kring mobbning, och skolans egen uppföljning visar att andelen elever som upplever sig mobbade har minskat från cirka 10 procent till cirka 4 procent under de senaste tio åren. Alla elever på skolan har fasta platser i klassrum och matsal, som ett led i det förebyggande arbetet. Från och med hösten 2019 har två mentorer anställts för högstadiet, med uppgift att bland annat kommunicera och diskutera trygghetsskapande frågor med eleverna, enskilt eller i grupp.

Lärare berättar i intervju att de ställer frågor om tryggheten till eleverna varje vecka. Tillsammans med eleverna arbetar lärare med de diagram som skolan tar fram utifrån enkäter för att bland annat identifiera vilka elever som kan vara ensamma. För att förebygga otrygghet organiserar skolan exempelvis styrda rastaktiviteter för lågstadiet och ser till att rastvärdar finns på strategiska platser. Det är ett tydligt uppdrag att vara rastvärd, man vet var man ska vara och vad man har för uppgift, säger lärare. Representerarna för elevhälsan instämmer i att det är en trygg skola och att de yngre eleverna också vågar umgås med de äldre. Även eleverna uppger i intervju att det är en väldigt trygg skola och att det ofta är organiserade aktiviteter på rasterna.

Skolan bedriver ett samlat arbete med att skapa studiero

Granskningen visar att det bedrivs ett samlat och förebyggande arbete för att skapa studiero på skolan och att personalen vidtar ändamålsenliga åtgärder för att upprätthålla en lugn miljö. Kartläggningar av elevernas upplevelser av studiero görs regelbundet. Den tydliga lektionsstrukturen på skolan skapar ett lugn hos eleverna, enligt rektorn, men det betyder inte att det behöver vara helt tyst i klassrummen när

⁵ Olweusprogrammet mot mobbning

det pågår ett lärande. Olika hjälpmedel för att skapa studiero har inskaffats, exempelvis skärmar, sittkuddar, pedalcyklar och hörselkåpor. Lärare berättar i intervju att de måste arbeta medvetet för att bibehålla studieron men att de också har höga krav på eleverna. Studiero och struktur hänger ihop och eleverna har en förväntan på att det ska vara studiero på lektionerna, säger lärarna. Lärarna berättar om att de arbetar med något som de kallar "startblock", där de först tar emot alla elever i dörren till klassrummet. Sedan står det på tavlan vad eleverna har för uppgift så att de kommer igång och arbetar direkt, medan de väntar in varandra. Men när undervisningen är varierad, och eleverna arbetar med olika uppgifter, kan det ibland bli moment i undervisningen som upplevs som störande, säger lärarna. I intervju med representanter för elevhälsan framkommer att det generellt är studiero på skolan, men att det kan variera i olika grupper, i olika ämnen och hos olika lärare. I vissa klasser kan det vara enstaka elever som gör att studiemiljön blir stökigare, men lärarna är duktiga på att gruppera eleverna för att skapa bättre studiero. Skolans tvåläraarsystem bidrar också till att kunna upprätthålla en bättre studiero. I intervju med elever framkommer att det finns regler för hur man ska vara i klassrummet och att de vuxna reagerar om elever är störande. Eleverna säger att det exempelvis blivit bättre studiero i en viss årskurs nu när lärarna är mer konsekventa med att följa de ordningsregler som finns.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Den sammanfattande motiveringen är att rektorn följer upp och analyserar identifierade avvikelser i omdömen och betyg och att rektorn ger lärarna förutsättningar att samverka i arbetet med bedömning och betygssättning, i syfte att verka för likvärdighet.

Rektorn följer upp och analyserar eventuella avvikelser i omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar identifierade avvikelser i omdömen och betyg i syfte att ta reda på om de är motiverade eller inte ur ett likvärdighetsperspektiv. Rektorn och de biträdande rektorerna analyserar skillnader i betyg i olika ämnen och mellan pojkar och flickor, bland annat genom återkommande

resultatdialoger med lärarna. Av dokumentationen från skolans resultatdialog för läsåret 2018/2019 framgår exempelvis att rektorn analyserar skillnader i betygssättningen för olika ämnen, exempelvis korrelationen för betygssättningen i ämnena historia och religionskunskap samt samhällskunskap och geografi i årskurs 9, eftersom den tidigare har visat på avvikelser. Rektorn har också följt upp hur betygssättningen sett ut över tid. Betygssättningen kan för vissa elever, vid lärarbyten, ha förändrats en hel del på kort tid, vilket elever har haft synpunkter på, säger rektorn. Rektorn ger exempel på samtal med lärare där de har diskuterat vad som exempelvis motiverar betygssänkning i ett visst ämne.

Lärare berättar att de vid resultatdialogerna diskuterar likheter, skillnader och avvikelser i betygssättningen, och att då är också skolledningen och någon från elevhälsoteamet med. Enligt lärare ber rektorn alltid om en förklaring ifall resultaten från de nationella proven inte stämmer överens med betygen. Lärare uppger att vissa avvikelser mellan resultat från nationellt prov och betyget kan vara motiverade, exempelvis genom att det finns andra underlag för betygssättningen.

Rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina betyg i syfte att verka för likvärdighet

Granskningen visar att rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg med hjälp av olika metoder och i samverkan med andra lärare. I Skolinspektionens intervju med rektorn framkommer att lärarna samarbetar kring bedömning och betygssättning och att de exempelvis sambedömer och samrättar oidentifierade nationella prov. Sambedömning och betygssättning diskuteras kontinuerligt varje vecka på ämnesmöten och för alla årskurser. Sambedömning görs även tillsammans med andra skolor i kommunen, vilket visat sig vara extra viktigt för de lärare som undervisar i praktisk-estetiska ämnen, eftersom det är så få lärare som har dessa ämnen på respektive skola. Lärarna bedömer eleverna, bland annat med hjälp av matriser, där det specifikt anges vad eleverna behöver arbeta vidare med. I intervju med lärare framkommer att de arbetar kollegialt kring betyg och bedömning. Alla betyg som sätts görs i samarbete med två lärare. Om det funnits en obehörig lärare har alltid en behörig lärare varit med vid den lärarens bedömningssamtal och betygssättning.

Man samarbetar i ämneslag och arbetslag, och lärare hjälps även åt över ämnesgränserna. Den kollegiala samplaneringen av undervisningen gör att också bedömningarna blir lättare att diskutera, säger lärarna.

På Skolinspektionens vägnar

X Renata Grelak

Beslutsfattare
Signerat av: Renata Grelak

X Kjell Gyllenswärd

Föredragande
Signerat av: Kjell Gyllenswärd

I handläggningen av ärendet har även utredare Anna Bjurenstam och Mats Lindh medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektorn och två biträdande rektorer
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 18 och den 19 november 2019. Besöket genomfördes av Kjell Gyllenswärd och Anna Bjurenstam.

Sofielundsskolan är en kommunal grundskola i Sollentuna kommun, med förskoleklass och årskurs 1-9 samt fritidshem. Skolan har vid granskningstillfället cirka 570 elever i årskurs 1-9. Skolan leds av en rektor och två biträdande rektorer. Det är verksamheten vid skolans årskurser 1-9 som omfattas av denna granskning.